СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 107. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 8-го травня 1936. — VOL. XLIV. No. 107. Jersey City, N. J., Friday May 8, 1936. THREE CENTS

РОЗДІЛЮЮТЬ ДОПОМОГУ УКРАЇНЦЯМ ПОВЕНЯНАМ

ҐВІЛИНҐ (Вест Вірджінія). — Український Комітет для допомоги повенянам дістав від Обеднання другу допомогу в сумі 150 долярів та розділив її між 40 потерпілих від повени родин. — М. Дуткевич.

БІНҐГЕМТОН (Ню Йорк). — Український допомоговий Комітет, діставши від Обеднання суму 25 долярів, розділив її так, що дав одному потерпілому від повени 10 дол., а тром іншим по 5 дол. — Теодор Сеник.

РУЗВЕЛТ ГОТОВИТЬСЯ ДО ВИБОРІВ.

ВАШИНҐТОН. — Демократичний Національний Комітет повідомляє, що 27 червня ц. р. президент Рузвелт виголосить промову, в якій згодиться формально приняти кандидатуру на наступну каденцію, та в якій накреслить також основні точки своєї політики на той час. У той день будуть уладжені ріжні імпрези, якими Демократична Партія задумує зібрати фонди на надходячу виборчу кампанію.

ЛЕМАН ЗА СУСПІЛЬНУ ОБЕЗПЕКУ.

ОЛБАНІ. — Ґубернатор Леман, якого проект суспільної обезпеки републиканські асемблимени повалили, рішився таки далі добиватися свого. Він переконаний, що його проект добрий і що принесе користь суспільності. А републиканці кажуть, що „цей проект звалить тяжкі тягарі на тих, що працюють, і що платять податки". Републиканці також кажуть, що цей, на перший погляд добродійний проект, має політичний підклад.

ЩЕ НЕ ЗОВСІМ ЗЛЕ НА СВІТІ.

ЛІНКОЛН (Небраска). — Скарб стейту Небраска, як виказують рахунки, не має ні одного цента довгу, а навпаки, має поверх 21,000,000 долярів звишки. Це мабуть одинока така щаслива держава на світі. В цьому стейті позички більші ніж 100,000 дол. є заборонені конституцією, і за всі суспільні роботи, як будови шляхів, державних будинків і т. п., треба було платити готівкою.

ГРОШІ НА ДЕРЕВІ.

ДЕНДРИДЖ (Тенесі). — Немов у казці, минулої середи горожани стейту Тенесі, що мешкають здовж ріки Френч Брод, кинулися по корчах і деревах, що ростуть понад воду, збирати гроші. На галузях дерев були позачіплювані добрі паперові пятки, тільки трохи подерті і сплямлені брудом. Рух по містечках був зовсім припинився, бо всі люди кинулись до ріки шукати щастя.

Дехто припускає, що ці гроші це частина крадіжу, що його були поповнили злодії на тамошній почті, які вони потім сховали десь над водою. Але повінь їх виполоскала і крадені гроші поплили з водою.

МЕТОДИСТИ ЗАСТАНОВЛЯЮТЬСЯ НАД КОНТРОЛЕЮ УРОДИН.

КОЛОМБУС (Огайо). — На засіданні Епископальної Церкви учасники застановлялися над уродинами і їх контролею. На їх руки вплинув був меморіял, у якому були порушені питання уродин і висказана ґадка, що „етична контроля уродин у святих границях подружжя є моральним правом чоловіка і жінки, бо це вони мусять дбати про місце для дітей, про здоровля матери, а далі про те, щоб забезпечити кождій дитині якийсь початок у житті". Ці засади, каже меморіял, вже приняли деякі інші церковні орґанізації.

МАТИ РУЗВЕЛТА ПРО ДІТЕЙ.

ДОБС ФЕРІ (Ню Йорк). — Пані Джеймс Рузвелт, мати президента, мала промову перед дітьми в „Дитячому Селі", що є властиво поправчим захистом. В ній вона підкреслила, що головну вагу у вихованні дитини грають таки самі родичі. Вона сказала, що вірить у твердження „дай мені дитину до семого року життя, а я згоджуся відповідати за її поступовання до кінця її життя".

ПРОФЕСОР ГУЧІНСОН ПРО ВАГУ ЕМОЦІЙ.

АТЛАНТИК СИТІ. — На конвенції Федерації Жіночих Клюбів стейту Ню Джерзі обговорювано проблему: впливи жінок на суспільне виховання. У звязку з тим проф. Гучінсон дав доклад, у якому між іншим сказав, що успіх державних ладів не полягає в умовій чи матеріяльній силі, лише в почуваннях, емоціях, які звязують маси в одну цілість. „Відданість, захоплення, пересуди, пристрасти, а не інтелектуальні міркування є основою успішного державного ладу" — говорив професор. Російський лад побудований не на марксизмі чи комунізмі, а на обожанні Леніна і Сталіна; в Німеччині, Гітлера; в Італії Мусолінія, в Анґлії на льояльність до короля, а в Америці на пошані конституції.

БЕЗРОГА ПОКАЛІЧИЛА ЛЮДИНУ.

Пані Сара Стомпф з Балтімор пізвала до суду „Белмеер Пекінґ Ко." за те, що безрога названої компанії забігла до її мешкання та спричинила їй тілесні покалічення. Вона хоче за те $15,000 відшкодування.

ШЕВЧЕНКОВЕ СВЯТО В ЮҐОСЛАВІЇ.

„Українська Матиця" в юґославській місцевості Баня Лука відсвяткувала Шевченківське свято. Реферат про працю і заслуги поета-борця прочитав М. Каган. Великий успіх мав хор „Української Матиці" під управою Миколи Шаповленка, що дуже добре проспівав „Заповіт" та інші пісні. Декламації та сольоспіви викликали бурхливі оплески присутніх, серед яких було чимало чужинців. Багато з них уперше почули українську пісню. Місцева преса згадала про це українське свято. Шевченківське свято владили наші земляки в Баня Луці вперше, хоч живуть вони тут від 1880. року.

КОРОЛІВСЬКИЙ ВНУК ЖЕНИТЬСЯ З ЕКСПЕДІЄНТКОЮ.

Третій в черги внук шведського короля Ґустава V., кн. Бертіль, рішив зрезиґнувати з титулу князя й оженитися зі звичайною склеповою експедієнткою Марґаритою Брандек. Князь закохався в ній перед двома роками. Князеві 24 роки, а його наречена має 22 роки. Вона досі працює в одному стокгольмському маґазині, заробляючи місячно 200 корон. Вінчання відбудеться за 4 тижні. Князь має намір посвятитися по вінчанні торговлі не у Швеції, але в Америці.

ЖИДИ В АМЕРИЦІ.

Про впливи жидів на фінанси і великий бизнес у Злучених Державах пише журнал американських м і л і о н е р і в „Фортюн" таке:

На 240 директорів у головних нюйорських банках є лише 20 жидів. Участь жидів у тяжкій індустрії незначна, в автомобілевій індустрії невелика, у хліборобстві майже ніяка. Зате вони контролюють на 50 до 90 відсотків торговлю вовни, бавовни і текстильних виробів (матерій), мають три або чотири тютюневі підприємства, 50 процентів дестилярного промислу, мають поважні впливи в ґазетярськім бизнесі, в радіо і театрах на 50 процентів, фільмову індустрію контролюють на 85 процентів. Адвокатів жидів у Ню Йорку є 50 проц., лікарів 33 проценти.

ДЕНТИСТ ПЕРЕД СУДОМ.

Перед окружним судом у Ряшеві станув цими днями дентист Ґольдберґ, обвинувачений у тому, що вирванням зуба спричинив смерть пацієнта Штрасберґа. Секція трупа виявила, що Страсберґ умер внаслідок затроєння крови. Суд засудив Ґольдберґа на 8 місяців вязниці. Завдяки амнестії зменшено йому кару на 4 місяці, а її виконання припинено на два роки.

СТОЛІТНІ РОКОВИНИ СМЕРТИ АВТОРА „МАРСЕЛЕЗИ".

Цього року, дня 26. червня, минає сто літ, як помер Ружет де ЛьЇзль, автор „Марселези". В Парижі основано спеціяльний комітет, який займеться справою улаштування врочистостей у честь творця французького національного гимну. Між іншим проектують, щоб у всіх містах Франції і французьких кольоній відіграти того дня французький національний гимн у тій годині, в якій помер Ружет де ЛьЇзль. Головні торжества відбудуться в Льон ле Соніє, де автор „Марселези" народився дня 10. травня 1760. р., у Шуазі ле Руа, де автор помер 26. червня 1836. р., і в Штрасбурґу, де як старшина вперше в р. 1792. відспівав свою бадьору пісню, що пізніше стала національним гимном французів.

ШПИГУНСЬКІ ПРОЦЕСИ В СССР.

В Красноярську скінчився цими днями процес проти 7 залізничників, обвинувачених у шпиґунстві. Двох головних підсудних, Йосифа Брайдака і Константина Пічуріна, засудили на кару смерти. Їх обох обвинувачували не тільки в тому, що були на службі чужої воєнної розвідки, але ще й у тому, що вони були провідниками революційної організації, яка нищила залізничі матеріяли. Пятьох інших підсудних засудили на кару тюрми. Смертні присуди виконано.

НАПАД БАНДИТІВ НА БАНК.

Цими днями три замасковані бандити напали на банк у місті Більбао, в Мароку. Стероризувавши персонал банку, бандити забрали сто тисяч пезет та втекли автом. По дорозі ранили вони інспектора поліції, що намагався зупинити авто. В погоню за бандитами вислано літак. Летуни знайшли авто, що його покинули бандити. Бандитів викрили тогож дня вечором у бараках копальні, що віддалена 20 км. від місцевости Меліля. Знайдено теж частину зрабованих ґрошей. Виявилося, що грабіжниками були вояки, які належали до корпусу тубільців.

131-ЛІТНІЙ ШЕЙК.

До суду в Дайрут (Єгипет) вплинуло письмо синів, внуків, правнуків і праправнуків шейка Абдуль-Ґанада Дарвіша, щоб признати його за немічного зприводу віку 131 літ, себто, щоб відібрати йому правну здібність. У суді боронився шейк сам, доказуючи, що є зовсім здоровий фізично й духово. Шейк був 18 разів жонатий, тепер має дві жінки. Скільки мав дітей, тепер уже не тямить. Знає тільки, що живе ще 28. Суд відкинув просьбу родини шейка.

МЕДАЛЄ ЛЕНІНА І БЕЗРОГИ.

Найвище советське відзначення, „медалю Леніна", що її першу дістав Тухачевський, почав сов. уряд масово роздавати за годівлю свиней. Досі таких відзначень нараховує большевицька преса 1,173, а м. і. дістала її й одна жінка, якої курка внесла за рік 165 яєць. Чи не нагадує це останніх днів Австрії, коли медалю давали тим, що їздили на форшпани?

ЦІКАВА ІСТОРІЯ ОДНОГО ПОРТРЕТУ.

У Варшаві підготовляють малярську виставу, на якій буде портрет одного дідича в домовині. Історія того портрету така: Цей дідич з ґарволінського повіту хотів мати дуже оригінальний портрет. Думав, думав, врешті вирішив: купив домовину, зодягнувся в нову одежу, засвітив свічки, поставив хрест і ліг. Замовлений маляр малював портрет кілька годин, а коли врешті хотів попросити дідича встати, з жахом переконався, що той умер. Подія зробила велике враження.

КІНОТЕАТРИ І ЛЮДИ.

Американські статистики обчислили, що на цілій земській кулі є тепер 87,299 кінотеатрів. А що на нашій планеті живе тепер 1,808,705,070 людей, то на один кінотеатр припадає 20,710 людей. В самій Европі є 60,150 кінотеатрів на 557,608-191 мешканців, а Злучені Держави мають 15,378 кінотеатрів на 127 міліонів мешканців. Китай має всього 300 кінотеатрів на 474,737,386 мешканців, себто одно кіно в Китаю припадає на 1,582,624 людей. Австрія на 6 міліонів людей має 600 кінотеатрів, себто на одно кіно припадає десять тисяч мешканців. Тіж статистики стверджують, що в усіх цих кінотеатрах на землі висвітлюється ще тепер у 10 відсотках німі фільми. Зновуж в американських та анґлійських великих містах появляться вже незабаром телевізійні кінотеатри.

ПЛИВУЧІ ШИБЕНИЦІ.

Італійські часописи пишуть, що на ріці Такаце на північному етіопському фронті появилися тепер маси пливучих шибениць. Це тратви, що на них є по кілька шибениць, а на кожній шибениці — тіло якогось етіопця. Тратви з шибеницями і трупами пливуть долі рікою. Виявляється, що війська неґуса карають тим способом збунтованих етіопців у горішніх околицях ріки Такаце. А щоби відстрашити решту етіопців від бунтів, пускають тратви з шибеницями і трупами з бігом ріки.

ПЕРЕД НОВОЮ ЛЕДОВОЮ ДОБОЮ В ЕВРОПІ.

Професор Ленарт виголосив цими днями в Ґетебурґу дуже цікавий відчит, доказуючи в ньому, що Европа є перед новою ледовою добою. На думку вченого, ця доба наступить за 3000 до 5000 літ. Професор Ленарт звернув особливо увагу на факт, що температура у Швеції по минулій ледовій добі була значно вища, як тепер.

СОВЕТСЬКІ РОВЕРИ.

„За індустріялізацію" обурено описує положення тих советських громадян, що мали нещастя купити... ровери „соціялістичного виробу". Запасних частин до роверів ніде не можна купити за ніякі ґроші. Нема навіть оливи для мазки частин. Нагнати повітря в ґумове колесо також неможливо, бо бракує помп. Врештірешт люди „пристосувалися": порожні опони вони набивають... соломою. Так і їздять!

УКРАЇНСЬКІ ЖЕРТВИ „СОЛІДАРНОСТИ ПРОЛЕТАРІЯТУ"

ЛЬВІВ. — Щоденник „Українські Вісти" подає, що між убитими і раненими в часі вуличних кривавих демонстрацій у Львові є понад 20 відсотків українців. Часопис заключає, що це вказує на те, що „між українським робітництвом все ще осталося досить віруючих у солідарність пролетаріяту і спільність його інтересів". У звязку з тим часопис пригадує, що польський пролетаріят тямить про українське робітництво в таких випадках:

„В часі виборів, коли потребує голосів українських робітників для своїх кандидатів і в часі масових виступів і демонстрацій, щоб заманіфестувати свою чисельну силу". Ствердивши це, „Українські Вісти" питають:

„Але чи колинебудь відізвався голос протесту польського пролетаріяту проти масового звільнювання українських робітників зі служби при залізниці, маґістраті чи міських підприємствах? У бориславському басейні до війни була подавляюча більшість місцевих робітників-українців. Нині 90 відсотків — мазури з заходу, а українці належать майже поголовно до катеґорії постійних безробітних. Чи колинебудь чули ми голос протесту спільних робітничих орґанізацій проти такого безоглядного відбирання хліба місцевому пролетаріятові?"

А далі пишеться про те, що впродовж десятиліть не було ні одного випадку, щоб „зайшлий пролетаріят", себто польський, жидівський чи який інший, солідаризувався на українській землі з місцевим безробітним українським робітником. Навпаки, той пролетаріят завжди йшов проти українців і проти українського робітника. Він і валив українську державу.

Тому, пишуть „Українські Вісти", міжнародня солідарність пролетаріяту — це для українського робітника „найбільший обман".

ПОРА ПЕРЕСТАТИ ХВАЛИТИСЬ КУЛЬТУРНИМИ ЗДОБУТКАМИ.

МОСКВА (Росія). — На ту тему була велика дискусія на комсомольськім зїзді. Стверджено, що вже крайня пора добачити Советам дійсність і говорити про некультурність. Таке подає советська „Правда", описуючи комсомольський зїзд. На нім говорено, що навіть не знати, скільки є в Советах неграмотних між молоддю від 14 до 18 років. Бож навіть ті, що мають свідоцтва, що покінчили школи, являються цілком неграмотними. От у ленінґрадській окрузі було в 1935 р. 33,800 учеників у школах. За 6 місяців осталося з них тільки 21,000. Значить, у тім короткім часі десь „пропало" яких 13,000 учеників і учениць. Це явище, над яким треба добре застановитись.

С. ЛОСЬ ПРО КОЛЬОНІЗАЦІЮ ГАЛИЧИНИ.

ВАРШАВА (Польща). — Польський діяч і публіцист Станіслав Лось пише у „Бунті Млодих" про висліди польської кольонізації у Східній Галичині. Автор подає, що від 1919 р. розпарцельовано в Галичині 294 тисячі гектарів землі. Цілковита парцеляція буде закінчена аж за яких 18 років. Лось затрівожений тим, що ось та розпарцельована земля „не все попадає в польські руки, бо українці й жиди відкуповують ту землю". Автор стверджує, що в Галичині збільшується що року скількість карловатих господарств. Та він тим так дуже не турбується, а більше думає про „зміцнення польського елементу на кресах".

ПОЛЯКИ З ПОЛЬЩІ ПОЛЯКАМ У ПІТСБУРЩИНІ.

ВАРШАВА. — Управа Світового Обєднання Заграничних Поляків виасиґнувала 7,500 злотих на допомоги полякам з Пітсбурщини, що потерпіли підчас останньої повени.

ПІДБИТТЯ ЕТІОПІЇ — ДОКОНАНИЙ ФАКТ.

РИМ. — Мусоліні заявив цілому світові, що вважає загарбання Етіопії доконаним фактом і не дозволить, щоб хтонебудь, Ліґа Націй, Велика Британія, Франція, квестіонували італійську суверенність над Етіопією.

ПАРТІЯ ПРАЦІ ЗА САНКЦІЇ ПРОТИ ІТАЛІЇ.

ЛОНДОН. — Більшість анґлійських політиків є за те, щоб уже навіть не згадувати за санкції проти Італії. Та проти цього є посли Партії Праці. Вони домагаються переведення санкцій.

„ҐІНДЕНБУРҐ" ПОНАД ОКЕАНОМ.

З ЦЕПЕЛІНА „ҐІНДЕНБУРҐ". — Розпочато правильну комунікацію між Европою й Америкою при помочи цепелінів. У суботу буде оглядати Ню Йорк новий цепелін, „Ґінденбурґ", що саме тепер летить понад Атлянтійським океаном, вилетівши з Фрідріхсгафен у Німеччині в середу, 9:30 вечером, з 51 подорожніми. З кермовика подають через радіо, що навіть не відчувають, що вони в повітрю й подорожують.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917. authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

В КАРПАТАХ, А НЕ -- В ЕТІОПІЇ

Світ звернув тепер цілу увагу на події в Африці, в Етіопії. Боїться, щоб італійці не зробили кривди етіопцям, отим племенам, що живуть напів дико на африканських, досі майже непрослідженних білим чоловіком просторах. На цю тему повно всякої писанини по всіх часописах цілого світа. З того, що та преса пише про Етіопію, бачимо, що Італія дбає, наскільки може, щоб чужинецькі кореспонденти, особливо ті, що ставляться ворожо до фашистівського режиму, не мали притоки писати про вороже відношення культурної Італії до некультурних етіопців.

А тепер забудьмо за Етіопію й Італію, а звернім увагу на такі трагедії, які діються в самій середині Европи, а які спричинюють не якісь етіопці, а такі ніби культурні держави як Чехословаччина і Польща. Ось перед нами часопис „Словенски Виход" з 19-го квітня 1936 р., виданий у Кошицях на Закарпаттю, а в нім новинка з Ужгороду, в якій представляється трагічне положення одної з українських родин, яку Чехословаччина висилала з Закарпаття до Польщі, а якої Польща не приняла і назад завернула до Чехословаччини, та якої Чехословаччина не хоче приняти.

Отой, як його газета називає, поганий „европейський скандал" рознісся вже і по Америці. І тут згадали за нього як про куріоз, який не може знайти в ніякої культурної людини ніякого виправдання. Бо чим виправдати це, що родина українського робітника Ґеника, що не має вступу ні до Польщі ні до Чехословаччини, змушена жити тижнями в горах, на двометровім пограничнім клаптику землі, який відмежовує обидві згадані держави? Чим тут завинили, як пише „Словенски Виход", дрібні діти бідного українського зарібника, що мучаться в холоді й голоді, що захоріли і не мають нізвідки порятунку? Чи може тут не задріжати на вид цеї трагедії серце кожного, в кого ще залишилися якісь людські почування? — питає „Словенски Виход". Ще щастя, що погранична чеська сторожа і митні урядовці, не зважаючи на закон, рятують тих нещасних від голодової смерти. Стільки — „Словенски Виход".

А щож тоді сказати на це нам, українцям? По одним і по другім боці Карпат українська земля. І ні на одним ні на другім боці нема місця — для українця. Чи треба ще більшої трагедії? Вже не дивуватися Польщі, що поводиться в такий нелюдський спосіб, але чим виправдати тут державу, побудовану на засадах Масарика? Чи теперішній президент Чехословаччини, що так уміло допомагав на міжнародній арені розвязувати ріжні конфлікти, включно до етіопських, не може вже раз довести до якоїсь людської розвязки чесько-української проблеми, а тимсамим усунути принаймні можливість таких трагедій, які компромітують перед цілим культурним світом не тільки Польщу, але й ніби ліберальну Чехословаччину з Масариками і Бенешами? Бо про інші консеквенції такої політики ми вже на тім місці нераз згадували.

ЧОГО НАМ ПОТРІБНО?

Нам потрібно багато дечого. Та всетаки є одна річ, про яку можна сказати, що, коли-б ми мали її в належній скількости, то ступнево прийшлиб до посідання і інших потрібних річей. А тою найголовнішою річчю є люди з волею й охотою до чину. Це, як їх називають по науковому, волюнтаристи, активісти, люди з життєвою динамікою.

Слідкуючи за громадською працею по ріжних місцевостях, порозкиданих по Злучених Державах, ми бачимо, що одні громади проявляють більшу діяльність, другі меншу; одні працюють систематично, другі доривочно; одні осягають кращі успіхи зі своєї праці, другі менші; а ще інші всі свої труди спалюють самі в собі, не лишаючи ніякого сліду за собою.

Коли праця йде пиняво, або коли суспільна енергія витрачується намарно, ми звикли дошукуватися в тому ріжних причин: тут нема добрих провідників, там знову церковна боротьба перешкаджає, деінде політичне баламутство перешкодою, а там невідповідні священики і т. п.

Все це може бути правдою. Але колиб дана громада мала бодай кількох людей з волею до чину, то всі ці вище наведені перешкоди можна булоб побороти і народню роботу можна булоб повести в напрямі ясної цілі. Церковну боротьбу можна булоб направити до взаїмної толеранції і „шляхотної конкуренції", через яку, при дрібці такту з обидвох сторін, можна булоб заповнити вщерть обидві церкви. Священика, чи іншого провідника, що занедбує свої душпастирські чи світські обовязки, можнаб було ступнево замінити іншим. Партійні свари можнаб було вилущити шляхом відчитів і прилюдних дискусій, усуваючи здискредитованого партію й даючи моральну піддержку тій, що заслугує на піддержку.

Поробивши ті передвступні поправки, можнаб було далі виробити плян конструктивної праці, в яку входилаб моральна і матеріяльна піддержка визвольним змаганням рідного краю, наші тутешні справи, що охоплювалиб усі культурні і фінансові інституції, та дбалиб про їх вдержання, а також розвязувалиб проблеми нашої тутродженої молоді, і т. д.

Коли би були такі люди з волею й охотою до праці, то ці перешкоди можна булоб легко побороти. Але без тієї охоти, чи того активізму, волюнтаризму й життєвої динаміки процвитає по деяких громадах не життя, а суспільне нехлюйство. Тому місцеві громадяни, щоб зацитькати якось своє сумління, нарікають на обставини, неначеб обставини спадали десь з неба, а не були вислідом людських зусиль чи людського безсилля.

Як каже наша народня приповідка: „Не хочу" то ще гірше ніж „не можу". В цій приповідці міститься глибока мудрість. Вона виразно підкреслює, що „хотіти", або „не хотіти" (себто наша внутрішня воля), є значно важніше від „могти" або „не могти", себто від зовнішніх обставин.

Та деколи буває так, що ніби є люди активні, що виказують велику пайку динаміки, витрачують час, а навіть гроші, а проте громада стоїть на місці і не осягає ніяких успіхів.

Причини цього лежать у тому, що їх енергія й охота витратились на внутрішне тертя, на взаїмне поборювання себе самих. Така воля й охота не є продуктивна, бо її товчком не є любов до справи, не бажання своїм трудом причинитися якнебудь до її росту, тільки щось іньше: найчастіше викривлена особиста амбіція, чи матеріяльні користи, або попросту само лише бажання, щоб другому дошкулити.

Особиста амбіція все грала на світі дуже важну ролю, і то не тільки лиху, але й корисну. Вона була і є рушійною силою, що пхає людей до великих учинків, але лиш тоді, коли є здоровою, а не хоробливо викривленою, себто такою, що ставить на першому місці своє „я", а не саму ідею. Корисною, і то навіть дуже корисною, вона є лиш тоді, коли чоловік для вивищення себе понад інших не вибирає найлекшого, себто демагогічного шляху, тільки шлях найтяжчого опору і тяжкої витревалої праці. А також тоді, коли людина не шукає за свої труди славословія і пустих похвал, а шукає нагороди в самій собі.

Внутрішні тертя, церковна боротьба, партійництво, погані провідники бувають серед найкультурніших народів. Це природні річи. Але з ними культурні народи вміють собі давати раду, бо попри маленькі особисті амбіції й пристрасти їх горожани є опановані одним найсильнішим почуттям, найбільшою пристрастю, найбільшою амбіцією, це є любовю до свого народу, змаганням до могутности і слави.

В тих громадах, де є такі люди чину, що навіяні справжньою безкорисною любовю ідеї, а не хоробливо викривленою амбіцією, що засліплює всі інші благородні почування, їх здорова амбіція каже їм творити корисні вчинки. Там громада процвитає і там праця поступає. Там, де таких людей нема, там громада спить, або всю свою енергію витрачує на внутрішні тертя.

Тому потрібно якнайбільше людей чину, людей з такою справжньою культурою, в якої основі є чин, воля до праці, почуття обовязку, строгість у власному осуді, внутрішне задоволення з добре виконаного завдання, а понад усе погорда до нарікань.

Ті прикмети ми мусимо серед себе плекати, а поступ і успіхи в суспільному житті прийдуть як вислід їх рушійної сили.

ЯК ВИГЛЯДАЄ „ДИКТАТУРА ПРОЛЕТАРІЯТУ" В УССР.

Нераз то ми, українці на ЗУЗ, чули про те, що УССР це „українська держава" з своїм урядом у Києві, тільки що в ній нема капіталістичного устрою, а устрій диктатури пролетаріяту. Коли хто запитав, якого саме пролетаріяту диктатура існує в „країнській державі" УССР, то йому скваплино відповідали агенти московського імперіялізму з КПЗУ (колись сельробота, а тепер „народнього фронту"), що це є диктатура українського пролетаріяту. Отож багато несвідомих дійсности громадян на ЗУЗ так собі просто й думали.

Диктатура українського пролетаріяту цеж усетаки українська влада, що хоч і безбожницька й інтернаціоналістична чи соціялістична, але всежтаки українська.

Тому нам слід у першу чергу познайомитися з тим „українським пролетаріятом", що будує „соціялізм" в УССР, чи замість українського пролетаріяту ми не побачимо московської пики; чи замість „української держави" не вилазить Малоросія, ґубернія „батьківщина світового пролетаріяту", це є в дійсності — московської тюрми народів.

„Представники" українських мас.

В першій мірі треба відмітити, що московські большевики дуже старанно уникають поставити слово „Україна" чи „український" біля найважніших моторів сучасного свойого імперіялізму. Так як нема української комуністичної партії, а є тільки комуністична партія України, так нема диктатури українського пролетаріяту, а є просто диктатура пролетаріяту. УССР, як „союзна республіка" може існувати в большевиків навіть і тоді, колиб у КП(б)У не було ні одного українця, а між робітниками самі москвини. Вистарчить тільки, щоби москвини й жиди були на українських землях між українським селянством, так вони згідно з большевицькою наукою мають право і виступати в імені українських працюючих мас.

Диктатура москалів.

В КП(б)У є всього 40 проц. українців, з яких тільки четвертина є робітниками. Тоді, коли українці УССР творять 80 відсотків усього населення, то в партії командної кляси в Україні вони мають тільки 40 відсотків, українське робітництво тільки 10 відсотків від всіх членів КП(б)У. З усього видно ясно, що „диктатура пролетаріяту" в УССР це передовсім диктатура московського елементу в УССР, що його посилано туди ще за часів царату та за цілий час большевицької влади.

КП(б)У знаряддям москвинів.

Цих 10 відсотків українців робітників в КП(б)У в дійсности не мають ніякого голосу. Вони є тільки від того, щоб за кожним разом, як промовить Постишев, співати — Амінь! А дальше на те, щоб маскувати перед українським селянством та робітництвом московський імперіялізм.

Так отже в УССР нема ніякої диктатури пролетаріяту, є тільки диктатура комуністичної партії України, що є експозитурою, прибудівкою московського імперіялізму. А до того, щоб їй було лекше повертатись, щоби звільнити собі руки і непотрібно не дразнити найпримітивніших національних почувань широких мас українського селянства та робітництва, вона вживає до часу української мови, українських шильдів. Але вже показуються перші ластівки того часу, коли українська мова буде вважатися як щось контрреволюційне. Вже сьогодні вожди московського червоного імперіялізму вигукують, що мова московська — це мова народу, що перший зробив у себе соціялістичну революцію, отже це свята мова для всіх трудящих. Вправді ще не примушують методами поліційними кожного українця УССР, щоби він говорив цею мовою, але докладається всіх старань, щоб українську мову зблизити до мови московської. Роблять це у той спосіб, що українську мову засмічують московськими словами.

Невдячний „хохол".

Ось яке місце стрічаємо у „Бюлетині київської секції наукових робітників" з 1929 р. №5 у статті „Національна справа і наукові робітники Києва" — „зневагою, призирством до українського також тхне і від термінології, що на неї іноді доводиться потрапляти в сучасній періодичній пресі в РСФСР в статтях Федорович („хохол") в статтях Рихліна („тьотя Хивря"). А дальше автор згаданої статті жалуеться, що в писаннях московських комуністів зображено українців як дикунів; хахлові-дикунові несуть культуру москвини, а він по них жарить з обріза замісць дякувати.

„Хахлацька" душа.

Рівноправність української нації з московською нацією міститься в тому, що московські комуністи поклепують по плечу українських комуністів, кажучи: буде з тебе ще комуніст, але ти мусиш вбити в собі останки своєї хахлацької душі. Цих останків „хахлацької" душі не міг був убити в собі М. Скрипник, хоч його імя буде навіки світитись між найбільшими ренеґатами української нації, і для нього забракло місця в СССР. А що він не хотів коротати віку, як багато інших комуністів, що їх викинено з партії, то він застрілився. Диктатура пролетаріяту в УССР, це диктатура московського елементу в УССР, що чує за собою силу московського народу. Але коли хтось пробує розкривати цю всім відому „тайну", то тоді московські агенти з „народнього фронту" підносять верес, що це є боротьба з владою робітників та селян, що це боротьба за поворот на українські землі та в цілу московську імперію капіталістичної буржуазії та поміщиства. І тому на кожному кроці ми тут на ЗУЗ мусимо давати відсіч московським льокаям.— („Наш Прапор").

К. Р.

О. Поморянський.

ГОСТІ

Сидір скульбачившся під печчю і сплювував на землю. Цілу ніч і ока не дало прижмурити. Як звечора зачав зуб скимліти, то цілу ніч так вертіло, так шпигало, так свердлувало, начеб розпаленим дротом до живих печінок добиралось. Сусід Прокіп радив квасну сіль прикладати, кума Настя казала, що від цибулі затерпне, а як приложив якихось кропель від старої Євки, то здавалось — циле пекло займилося в губі. Спарило ціле піднебіння, аж язик обліз. Ледви над ранком біль трошки вспокоївся. Здрімався, якби не дітиська. А то четверо ярчиків, як тільки попрокидали очі, такий верески у хаті зчинили, що мертвяк воскрес би. А все:

— Мамо! Їсти!

— Мамо! Степанко бється!

— Мамо! Марійка наставила мені язик!...

Нарешті гримнув Сидір: „А позапираєте собі писки?! Уважай собі одне з другим, бом такий нині, як пес!" І кивнув пястуком.

Діти на хвилину приникли, тай знову:

— Марійка подерла подушку!

— Мамо! Андрій виліз на вікно!

— Мамо! Ольга мене називає!...

— Цитьте, та цитьте! — успокоювала дітей Сидорова Олена. — Я вам зараз смаженички всмажу! Лиш не кричіть, бо в ухах уже мені ховстить!

Олена й справді загадала дітям смажениці зготовити. Знесла курка на сіни, а сніданок буде. Треба чимбудь дітей задурити. Наляла у ринку молока, всипала пригорщу муки, вибила одно яєчко, ще й пополокала і розбивала ще все великою ложкою. Потім поставила на кухню, замішала і за хвилину вже смаженица була готова. Вкраяла по скибці хліба дітям у руки і кожному поклала по дві ложки смажениці на хлібець. Для себе й Сидора налила по глечику липового цвіту. Корівчина малощо циркала та ще й з цього треба було продати на сіль, нафту та іншу потріб.

В хаті тепер усі притишилися. Снідали. Лиш за вікном на базниках сорока скреготала.

— Гості прийдуть! — всміхнулась Олена до Сидора. — Може тета Наталка з Підгаю прийдуть?

— О, гості! — зівнув Сидор. — Нині їх не бракує! Ось щойно не видно, як зачнуть лізти безробітники!

— Ой, то вже ходять і ходять. Дуже! — притакнула Олена. — Дай, і дай, хіба вже душу нарешті. А як ще лютяться, клентуть!

— Ой, взяв би я його з собою в ліс, щоб нагепався сокирою, як я, цілий день! Та чи пішов би? Не хочеться. Привик до легкого хліба, дере людям очі.

Випив Сидір глечик чаю, закусив паляницею — тай до Олени: „А скидай, Олено, чоботи! При хаті можеш і босою. А мені пора до ліса. Щоб як мені нацюпати нині десяту купку, та може би прийшов у суботу фірчину якогось хвороству. Зимно і патики минаються, як у хлань!"

Скинула Олена чоботи, Сидір узув, зодягнувся, підвязав хустиною зуби, взяв торбину сирих барабоьль, сокиру за ремінь і потюпав снігами у гай. Діти бавилися хованки поза скриню, а Олена присіла до кужіля під печчю. „Може справді тета Наталка нині прийдуть?" — гадала в думці. — „Обіцяли привезти олію, як забють макуха. От коби так привезли, булоб на омасту!"

Та не довго це тревало, як гримнув хтось у двері.

— Егеж! І гості! Недаром сорока скреготала! — погадала Олена. Та вагалася, — відчинити, чи не відчинити? Але таки встала й відчинила. До хати вступив — коминяр.

Діти в крик, поховалися в кутки. Олена теж перехрестилася з дива. Та коминяр таки з порога крикнув: „Ану, драбину приставляти! Я комини чищу! Ану, скоріше!"

— Та де, де, де! Які в мене комини? Старий бовдур, так от торкни і глина з нього летить. Так ту хату ще дідусьньо-небіщик ставили. Вже булю де більше, як сотка літ! — ледеділа Олена.

— Бабо! Показуй, де стрих! Не розумієш? — злостився коминяр.

— Та, де, де, де! Який у мене стрих? От цибуля там на вищці, горшки, кури гніздяться!

— Не патякай, бабо! Я маю вичистити саджу і кінець! Як розказ то розказ! — кричав коминяр, розглядаючись по сінях, куди вдертися на стрих.

— Та де полізеш? Та чого? Таж я сама щойно тамтого тижня почистила рури. Сама знаю, куди, як, легенько, обереженько...

— Розказ! — визвірився на Олену коминяр.

— Не пущу! — розвела Олена напроти коминяра руками.

— Ну, то заплати мені! Інакше мушу чистити комин!

— Ай, Боженьку! Та за щож буду платити, як сама саджу вигортаю?

— Належиться мені так, якби чистив!

— Ай, пане! Та змилуйтеся! Та за щож буду платити, як мені вас непотрібно?

Нарешті коминяр розлютився. Відіпхнув від себе Олену і по дверях, як кіт, видрапався на стрих. Заскрипіли дошки, посипалася глина згори. Олена випровадила діти з хати на подвіря і зачала кликати сусідів: „Люди! Змилуйтеся! Аво, напасть! Ото нині!"...

Та в цій хвилині на стриху щось задудніло, затріщало, захитався бовдур і з лоскотом та гуком звалився на стіни. Аж двері виважилися на двір, вікна повилітали. Навіть дах захитався.

Тепер Олена піднесла крик розпуки: „Люди, ратуйте! Ратуйте! Аво, хату завалив!"... А діти помагали матері голосити.

Збіглися люди й поставали навкола хати. Одні дивувались і жалували нещасну Олену, другі сміялися, як це комин завалився. Коли ж по хвилині продерлася стріха, і як чортяка вискочив звідти потовчений коминяр, люди піднесли реґіт:

— Добре вичистив!

— Перший раз і останній!

— Булаб ще хатина постояла — і ворог завалив!

— Щастя, Олено, що дітей вивела на двір!

— А тримайте коминяра, нехай зводить, як завалив!...

А вечором, як вернувся Сидір з гаю, лиш руки заломив: „Ото нині гості!" — повторяв. А зуб відразу перестав боліти...

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 352, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 10. травня, в годині 2-гій пополудні, в гали парохіяльній, 3-та і Гарвік вул. На тих зборах повинен бути кождий член, котрий дбає о будучність нашого братства і У. Н. Союза. Пригадуємо членам, котрі мають яких нових кандидатів, щоб запросили їх на ті збори. — Мих. Ковальчук, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Прсв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх члениць, що місячні збори відбудутьс в неділю, дня 10-го травня, в гали церковній. Початок в годині 1-шій пополудні. Просимо члениць явитися на означений час, бо пізніше галя занята. Довгуючим членицям припоминаємо, щоб прийшли на збори і вирівнали свої вкладки, бо з каси не будемо за нікого посилати. Котрі жінки ще не належуть до У. Н. Союза, то хай прийдуть на збори й упишуть себе і свої діти до У. Н. Союза. — Олена Скробач, предс.; Настасія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ФРЕНКФОРД, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268, подає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 10. травня, в годині 3-тій пополудні, в У. Н .Домі, 2171 Вакеліпс вул. Просимо членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючим членам пригадуємо, щоб вирівнали свої залеглости. Просимо членів не забувати про нових членів до У. Н. Союза. Сповнім свій обовязок, щоб наш відділ не остався позаді інших. — М. Шанайда, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні збори відбудуться в суботу, 9. травня, в годині 7:30 ввечір. Кождий член повинен прийти на збори, бо маємо важні справи до полагодження. — М. Більський, предс.; С. Пелехатий, кас.; Д. Багрій, секр.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ЧУЖИНЦІВ (3)

III.

ЧУЖИНЕЦЬ І ЙОГО ДІТИ ТА ПРОСТУПНИЦТВО.

Пополуднева сесія конференції була присвячена розгляданню питання, в якому відношенню стоїть чужинець та іміґрант взагалі до проступництва. Головував Джозеф П. Чемберлин, професор публичного права в Колюмбійськім університеті, котрий своєю промовою дав відповідний вступ для цього розгляду, признаючи, що його прадід, десь у середині 18-го століття, приїхав з Ірляндії до Америки, попавши в якісь трудноші з анґлійським карним законом.

Реферат про відношення іміґранта до проступництва предложив Джостин Милер, колись декан школи права в університеті Дюка, а нині голова дорадчого комітету для злочинів у департаменті судівництва.

ЧИ ІМІҐРАНТИ ЗЛОЧИНЦІ?

Він передовсім звернув увагу на факт, що в кождій суспільності люди розріжняють дві групи проступків: одні проступки осуджують, а на інші дивляться потурливо. Часто між одним громадянством і іншими у тому огляді є певні ріжниці, і тоді одно громадянство дивиться на друге з підозрінням або погордою.

Бесідник подає як приклад китайських іміґрантів. Китайці в Америці відомі зо свого послуху для американського закона. Одначе в статистиці кримінальних учинків вони стоять на першому місці щодо злочину шулерства („ґемблинг"). Це просто тому, бо в Китаю шулерство не вважається злочином. Ці елементи треба взяти під увагу, коли беремося до розгляду статистики злочинів в Америці. Ця статистика складана зі становища американського карного закона, котрий часто поважно ріжниться від правних поглядів іміґрантів.

Другий факт, який треба взяти під увагу, розглядаючи статистику кримінальістики в Америці та прирівнюючи злочинство серед родовитих американців та іміґрантів, це у-мовини, серед яких арештується іміґранта, ведеться проти нього слідство й розправу, в порівнанню з умовами, серед яких арештується й судиться родовитого американця. Нема сумніву, що родовитий американець має багато більше нагоди уникнути арештування й кари, як іміґрант. Коли судять іміґранта, упередження судді до іміґранта відбивається звичайно на веденню розправи, на виданню присуду присяжних суддів, на рішенню рад помилування, і так далі. Родовитий американець може багато лекше послуговатися політичним натиском, як іміґрант.

Коли перед судом стане чужинець, себто іміґрант, що не став ще горожанином краю, а до того не вміє по анґлійськи поправно говорити, проти нього встають не так докази його проступку, як упередження суддів, себто чуття підозріння, страху, ненависти, які звичайна людина відчуває до людей, що від неї якнебудь ріжняться.

ЧИ НЕМА ЗЛОЧИНЦІВ СЕРЕД АМЕРИКАНЦІВ?

В багатьох американців є навіть таке упередження, що чужинець мусить бути злочинцем. З того виходилоб, що родовиті американці це раса без злочинства. Бесідник доказує безпідставність цього чуттєвого упередження. Передовсім до Америки здавна приїжджали люди анґлійської раси, що на основі законів тих часів були злочинцями. До Америки висилано часто людей, засуджених за тяжкі злочини в Анґлії. Навіть люди, що нині відомі в історії як провідники американського народу, вважалися колись на основі анґлійського закона злочинцями, а між ними великий американський революціонер Томас Пейн та великий адміністратор Вилієм Пен. Можна сказати, що навіть більшість перших кольоністів в Америці це протестанти проти ріжних несправедливих законів старого краю.

З такими обговореннями промовець приступив до змалювання статистичного образу злочинства в Америці. Він показував, що статистика не показує, щоб іміґрант достарчав злочинців більше, як родовиті американці. Під багатьома оглядами, треба сказати, іміґрант є послушніший законові, ніж родовитий американець.

Референт приходить до переконання, що якби американці були людьми, більше відповідальними в громадських справах, вони замісць нападати на іміґранта, як на злочинця, вчилиб його, як жити в цьому краю, а передовсім у-чилиб його американських правних понять, що ріжняться від правних понять, відомих іміґрантові. Американці повинні зрозуміти, що коли людина переходить з одного краю до другого, вона дуже легко може попасти в колізію з законами нового краю, яких вона, зовсім природньо, не знає.

Таксамо треба приняти за правду, що коли люди приходять із села до міста, то вони теж часто будуть нарушувати закони, бо життя в місті інакше від життя на селі. Показує це добре американська статистика у відношенню до всіх ґруп населення Америки, однаково щодо іміґрантів, як і щодо родовитих американців. До того статистика показує, що серед американських урожениць у полудневих стейтах є багато більше злочинств проти цілости й безпеченства особи, себто побоїв і вбивств.

Статистика американських злочинств неповна. Показала це ще комісія під проводом Викершема, що кілька літ тому розслідувала виконування карних законів в Америці. Одначе ця комісія ствердила, що думка, начебто іміґранти давали більше злочинців, як родовиті американці, є неправдива.

Значить, ця думка, що ще й досі покутує в американськім громадянстві, не спирається на фактах, але на почуттях упередження до іміґранта. Розумна людина не буде носитися з такими упередженнями та не буде їх робити основою своїх поступків, а постарається якнайскорше їх позбутись, як усякого іншого упередження, всякого іншого чуттевого думання, всякого іншого виправдування нібито розумовими доказами засад, що не мають ніякої основи в справжніх фактах життя.

Другий референт на цій сесії, Торстен Селін, професор соціольоґії у Пенсилвенійськім університеті та редактор звісних у цілому світі „Річників Американської Академії Політичної й Суспільної Науки", говорив на тему:

ДІТИ ІМІҐРАНТІВ І ПРОСТУПНИЦТВО.

Бесідник назвав американців найбільше проступним народом у світі. Значить, ніде в світі нема стільки нарушень карного закона, що в Америці.

Це робить американців свідомими проступництва. Це їх застагляє думати, говорити й писати про кримінальні справи. Це їх штовхає організувати ріжні акції, кампанії, тижні, видумувати ріжні кличі та робити преріжні, розсліди.

Всякий розслід старається знайти причину явища. Інакше це не розслід. Роблять це й американці, попавши на факт великого проступництва в Америці. Та замісць поступати тут як справжні думаючі люди, замісць шукати справжньої причини явища, вони вдоволяються балачкою, що, мовляв, злочини в Америці роблять чужинці, іміґранти. Роблять це часто люди просто тому, бо вони не можуть знайти причини великого проступництва в американській суспільності.

Ця балачка вдержується досить широко серед американської інтелігенції, бо вона годиться з переконаннями, себто упередженнями, американського простолюддя.

Від якогось часу в біжучім американськім упередженню слідно певний зворот. Донедавна за все винували чужинця. Нині іміґрант тратить уже своє значіння, а зискує його щораз більше потомство іміґранта, так звана друга ґенерація. Її звичайно винують за велику масу злочинства в Америці.

Референт звертає увагу на те, що цей закид не має потвердження в статистичних даних просто тому, бо в цій справі статистики не зібрано. Федеральна статистика дивиться тільки за те, чи людина, що поповнила злочин, родилася в Америці чи поза Америкою. Отже щоб відповісти на питання, чи тут роджені діти іміґрантів достарчають велике число злочинців, треба було при збиранню статистики злочинів дивитися за те, яких родичів мав роджений тут проступник: чи родовитих американців чи іміґрантів. Як довго такої статистики не зібрано, так довго говорити про проступництво дітей іміґрантів передчасно.

Роблено в тому огляді тільки частинні розсліди. Збирано статистику проступництва серед дітей іміґрантів та порівнювано це з проступництвом дітей родовитих американців. Роблено це в Бофало, Дітройті і Шікаґо, і за кождим разом переконалися, що закид, немовби діти іміґрантів достарчали багато більше злочинців, як діти родовитих американців, не має опертя в фактах життя.

Статистика злочинства показує що в сільських округах Америки злочинство серед іміґрантів нижче, як серед родовитого населення. Референт цей факт уважає зовсім зрозумілим, бо при допущуванню до Америки іміґрантів задержано багато злочинних елементів.

З другого боку, навіть якби серед іміґрантів було більше злочинців ніж серед родовитих американців, то цьому не можнаб дивуватися, коли взяти під увагу ріжницю в звичаях і обичаях та правних поняттях між цими двома ґрупами населення. До чого доходить ріжниця в правних поняттях, бесідник подає приклад на мадярських іміґрантах. В однім місті на заході мадярські іміґранти хвалили свого духовника, бо, мовляв, він огрівав церкву й приходство цілий рік дуже гарно та дуже дешевим способом. Професор Селін питався пароха, як він це робить. „Тут нема штуки", каже йому парох. „Я даю 3 доляри хлопцям, а вони мені привозять тону вугля". По допитах серед хлопців показалося, що вони крадуть вугля з залізниці. Коли проф. Селін звернув на це увагу парохові, цей не хотів цього вважати за крадіж: якби вкрасти вугіль від церкви або від пароха, або від професора, це був би крадіж, але не від залізничої компанії: адже вона така багата.

Проф. Селін поясняє, звідки взялося це поняття. Колись мадярські селяни були кріпаками. Вони брали дерево з того самого ліса, з котрого брав пан. При нагоді визволення селян ліс перейшов від владу пана. Та селяни далі брали з нього дерево на свою потребу, гейби зі свого. Хоч пани це вважали за крадіж, у селян це крадіжем не було: в них лишилася традиція спільности посідання ліса з панами. Це переконання перенеслося серед мадярських іміґрантів з панів на великі підприємства, з дерева на нове топливо, вугіль.

Крім суперечности між цими правними поняттями американців, з одного боку, та іміґрантів, з другого, на проступництво можуть впливати ще конфлікти між родичами й дітьми щодо культури, передовсім відношення дітей до культури батьків. Який вплив це має на проступництва, цього ще статистично не вираховано, себто вислідів іще не вложено в рахунках обчислення. Можна теж припустити, що нижчий економічний стан іміґранта теж має вплив на проступництво, тому несправедливо порівнювати з собою, як це часто американці роблять, проступництво серед потомків заможних американців та дітей незаможних іміґрантів.

(Кінець буде).

На святах.

— Що зїсте, моя пані. Тісточко, чи торта?

— О, я не вибаглива. Зїм тісточко, а потім торта.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„ДЕНЬ МАТЕРИ".

Вже минає кілька років, відколи святкуємо „День Матери". Кождого року і за кожним разом влаштовують те свято самі жіночі організації. Бувало так, що зійшлось жіноцтво з діточками, заспівали, заграли, діточки деклямували, кількоро танцювало, був живий образ і т. д. А ми поплескали собі й розійшлися домів, несучи в серцях ще одну гірку зневагу від наших мужів.

Наші чоловіки, крім двох, трьох, котрих діти виступали в програмі, не явились. Ненагре в них не було матери, котра їх кормила, над ними плакала, їх учила, через них ночей не досипляла, котра мліла, як вони відїжджали в чужий край. А чейже багато їх матерей ще жиє і жиє лиш бажанням побачити їх, які, встаючи чи лягаючи, молять Бога, щоб дозволив їм ще хоч прожити, щоб раз сина ще побачити.

Говоримо ще й про іншу матір, про „Матір Україну", про котру колись Тарас Шевченко казав: „Любіть її во время люте і в останнюю тяжкую минуту за неї Господа молітъ".

Може і наша це вина, що наш громадянин холодно ставиться до Свята Матери. Може замалу агітацію провадимо, може замало пригадуємо, що День Матери повинні обходити ми так урочисто як і інші великі свята.

Цьогорічний „День Матери" святкуймо спільно. Вшануймо матір минулу, теперішню і будучу так, як культурні народи це роблять.

Пелагія Дембіцька.

ВІДОЗВА

до односельчан села Брижави, добромильського повіту.

Дня 26 березня ц. р. ми одержали з нащого села листа, в якому наші односельчани в старому краю повідомляють нас про те, що там діється, та про свої наміри побудувати в Брижаві свій Український Народний Дім.

Наше село, яке до війни було несвідоме і в якому не було ні українського часопису, ні якоїсь патріотичної інституції — тепер пробудилося і задуме побудувати свій дім, в якому можнаб було умістити Просвіту та скупчити все культурно-освітнє життя села.

Однак такий дім потягне за собою більші кошти, на які зубожіле наше село не всилі нині спромогтися. Супроти цього вони звертаються до нас, до своїх односельчан, розкинених усюди по Злучених Державах Америки, й просять нас, щоб ми їм помогли.

Односельчани з Бінґгемптону відгукнулися на їх просьбу і дня 29 березня ц. р. склікали в тій цілі збори, на яких вибрали тимчасовий комітет помочі. До комітету війшли: Семен Поточняк, як предсідник, Михайло Поточняк, касієр; Павло Поточняк, секретар і Іван Сташко, контрольор.

В імені цього комітету ми звертаємося до всіх односельчан з села Брижави, щоби вони теж чимнебудь причинилися до здвигнення цього дому, і щоби прислали свої датки на ту ціль. Датки можна слати або на адресу секретаря Михайла Поточняка, 77 HOLLAND ST., BINGHAMTON, N. Y., або впрост до краю, на адресу Виділу читальні Просвіти в Брижаві, почта Бірча, пов. Добромиль, Галичина, Польща.

Семен Поточняк, предс.;
Павло Поточняк, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На політичних вязнів.

Український Демократичний Клюб, котрий льокується під числом 53 Ранкін Стріт, зібрав на своїх зборах $5 на політичних вязнів та переслав ті гроші через Обєднання. Жертвували: М. Марад $2; Т. Бонар 50 ц.; З. Літвінський 30 ц.; С. Грентус, І. Грентус, Т. Дмитрів, І. Копцух, І. Ключка, М. Яворський і М. Зозулка по 25 ц.; М. Мулик 20 ц.; а Мудровський 15 ц. і Н. Тимчишин 10 ц.

Український Демократичний Клюб взиває всіх горожан українського походження міста Нюарку вступати до організації Демократичного Клюбу, бо лише зорганізованою громадою ми зможемо виказати свою політичну силу.

Уділяємо інформації та помагаємо при вибиранні перших ці других горожанських паперів.

Комітет Українського Демократичного Клюбу.

ПОДЯКА.

Я, член від. 217 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним і відділовим урядникам за уділення мені допомоги з фонду запомогового. Кличу всіх, хто ще не є членом У. Н. Союза, вписатись до нашої організації.

Василь Панчишин.

Найщасливіший.

— Хто найщасливіший на світі?
— Музикант?
— Чому?
— Бо він як працює, то грає собі.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО ПОТЕРПІЛИМ ВІД ПОВЕНІ.

Рачестер, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, вд. 217 У. Н. Союза, ухвалило на своїх місячних зборах дати з братської каси $25 та вислати ті гроші до Обєднання для потерпілих від повени. — За уряд: М. Біншевський, предс.; А. Іванів, секр.

Ню Йорк, Н. Й. — Гром. Петро Задорецький прислав до Обєднання $5.50 як частину доходу з радіо-балю, який відбувся 26. квітня заходом „Нашого Базару" для потерпілих від повени.

Вестбург, Л. Ай., Н. Й. — Члени тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267 У. Н. Союза, занялись дальшою збіркою для потерпілих від повени. Пішли по домах своїх членів, а також і інших громадян та зібрали $12.45. За жертвами ходили: Н. Гавриш і М. Вовчар. — Жертвували по $1: С. Чайка, А. Чечіль, К. Дідух і С. Пілат; по 50 ц.: М. Мартинюк, Н. Гавриш, В. Козак, Х. Маєвич, Т. Турчак і І. Шлянський; Г. Ліс 30 ц.; а по 25 ц.: З. Чупка, С. Антошевський, В. Гаркавенко, С. Чоловічок, А. Ярецький, К. Кульбаба, А. Безлюк, В. Галабурда, В. Мушинсгкий, О. Ваврик, А. Кривак, М. Ювак, Френк, К. Школяр і М. Гомирук. Решту зібрано дрібними датками. Гроші вислано до Обєднання. — О. Гладкий.

Йонкерс, Н. Й. — В Провідну неділю відбулося в салі укр. катол. церкви св. Михаїла спільне свячене. Гостина випала досить добре. Забавою проводив „тостмайстер" В. Мандзій. При тій нагоді гості не забули і за наших потерпілих від повени, та на зазив п. Мандзія зложили $37, які вислано через Обєднання. — На цю жертву зложилися: Тов. Подільська Січ, відділ 8 У. Н. Союза, $10; о. М. Кінаш $2; по $1: В. Мандзій, Стефан Сивик, Марія Кендзерська, Марія Лабяк, Юрій Макар, Анна Лозюк, Пелягія Сіканець, Николай Богдан, Николай Мазур, Теодор Мадараш, Михайло Фатюк, п. Марія Кінаш, Юлія Маселя, Юлія Бзенак; по 50 ц.: Андрій Зиньчак, Текля Гарасимів і Назар Васічко. Решта дрібними датками. — Союзовець.

Всеодно.

— Знаю вас, як доброго чоловіка і тому осмілююсь просити малу грошеву позичку.
— Чому малу? Просіть уже більшу....
— О, які ви добрі!
— Бо й так не дам.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й.

Жінки сиротам.

Союз Українок, відділ 18, зібрав $10 з імпрези на яку пані Ева Паpиляк дарувала обрус. Гроші вислано на Український Сиротинець у Філядельфії через Обєднання.

Ольга Цісик.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (161)

Гобаш побачив, як Ніярх скрадався за Тарзаном, щоб струтити його в пропасть, і Гобаш скоренько поспішився, щоб струтити Ніярха, заки він дійде до Тарзана. Скорим рухом своїх лап бабун струтив Ніярха в ту саму пропасть, у котру він хотів струтити Тарзана.

У святині вогненних богів запанувала дивна тишина. Не було живого ні одного баадіта. Їх жорстокі злочини знайшли страшну пімсту з рук диких звірят. Як Тарзан відпроваджував на бік бабунів, Гобаш заговорив до Тарзана:

„Ми йдемо. Як Тарзан буде ще раз битися, ми теж будемо битися-вбивати". Тарзан відповів: „Як Гобаш буде в небезпеці, най Гобаш закличе мене. Тарзан є приятелем Гобаша, могутнього короля". Тарзан положив свої руки на свої плечі на знак пошани для Гобаша, а потім відійшов.

Александріяни привітали його радісно. „Най живе Іскандер!" — вони кричали. „Він дав нам побіду й мир на все". Але Тарзанове серце ще непокоїлося: він не бачив лейді Бет, Джерія, Томія й Арбелі. Що сталося з ними в цьому диявольському кратері?"